

**Ministerieel besluit tot definitieve aanduiding van de ankerplaats
Domein Oude Gracht te Brasschaat en Kapellen**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluiten van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010 en 7 juli 2010; 24 september 2010, 19 november 2010 en 13 mei 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 3 december 2010 tot voorlopige aanduiding van de ankerplaats Domein Oude Gracht;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 16 juni 2011,

BESLUIT:

Artikel 1. Domein Oude Gracht te Brasschaat en Kapellen wordt definitief aangeduid als ankerplaats overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009.

Art. 2. § 1. Het algemeen belang dat de aanduiding verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° Natuurwetenschappelijke waarde

De geleidelijke overgang van zand- naar lemige-zandgronden met verschillende vochtigheidsgradiënten, heeft een grote vegetatiekundige diversiteit laten ontstaan.

Vegetatiekundige elementen zoals bossen, dreven en ruigten zijn nauw verweven met het landbouwkundig karakter van het gebied.

In het voorgestelde gebied komen een aantal plantensoorten voor welke zeer zeldzaam zijn voor het Vlaams district.

Omwille van het monumentaal bomenbestand met o.a. volgende belangrijke boomsoorten: *Quercus phellos* L. (Wilgbladige eik), *Gleditsia triacanthos* L. (Valse christusdoorn), *Liriodendron tulipifera* L. (Tulpenboom), *Aesculus flava* Ait. (Gele pavia).

Het voorgestelde gebied herbergt een belangrijk aantal paddenstoelsoorten waarvan vele zeldzaam.

2° Historische waarde

Op de kaart van de Ferraris reeds herkenbaar en vermeld gebied; bij Van der Maelen is er reeds sprake van het kasteel Oude Gracht. De oorspronkelijke domeinstructuur is nog deels herkenbaar gebleven, met o.a. dreven, wegen, percelering, bebouwing.

Het centrale gedeelte van het domein 'Oude Gracht' werd aangelegd in Engelse landschapsstijl. Dit park kan qua aanleg beschouwd worden als één van de meer zeldzame bewaarde parkentiteiten met een dergelijke waarde en omvang in de Antwerpse regio. Het wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van talrijke bouwwerken met erfgoedwaarde cfr. de vele gebouwen die zijn opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed.

Bovendien zijn in het gebied getuigenissen aanwezig die verwijzen naar de belangrijke rol die het gebied gespeeld heeft als onderdeel van de verdedigingslinie tijdens de eerste en tweede wereldoorlog.

3° Esthetische waarde

Het voorgestelde landschap is een zeer belangrijk voorbeeld van parkaanleg rond het begin van de 20 ste eeuw met landschaps- en parkelementen, waaronder: dreven, solitaire bomen, doorzichten, bossages, clumbs, vijvers, exotische boomsoorten, een monumentale brug en poort, exotische bruggetjes, paviljoentjes en een boothuis van knoestig exotisch wortelhout, hoevegebouwen en landhuizen.

Deze elementen vormen één schilderachtig geheel, temidden van een sterk beboste omgeving.

4° Sociaal-culturele waarde

De Oude Gracht en het dorp Hoogboom zijn een typisch voorbeeld van de gezamenlijke evolutie van een dorp en het bijhorende kasteeldomein. Zowel kerk, school als klooster zijn gebouwen die in opdracht van de kasteelheer werden

gebouwd en geschonken aan de parochie of kloostergemeenschap. Enkele malen per jaar wordt het domein door de eigenaars voor het publiek geopend waardoor de bevolking een inzicht krijgt in het gaaf bewaarde landschap.

Bovendien heeft de familie Bunge op de begraafplaats een prominente plaats gekregen. Ook andere monumentale graven op de begraafplaats herinneren aan de bewoning op het domein.

Geheel in de tijdsgeest werd het poloveld aangelegd aansluitend bij het landschapspark waarbij er zorg werd voor gedragen dat beide een mooi ensemble vormen.

5° Ruimtelijk-structurerende waarde

Ondanks het feit dat het domein momenteel in eigendom is van verschillende eigenaars, is de structuur van de oorspronkelijke Engelse landschapstuin nog steeds zeer goed te herkennen. De samenhang tussen de dreven, weiden met landschappelijk ingeplante bomen, het parkbos en de omringende bossen is exemplarisch voor de ontwerpstyl en door zijn grootte een belangrijke ruimtelijk-structurerende waarde in de dorpskern van Hoogboom en tussen de dorpskernen van Kapellen en Brasschaat.

De landschapkenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden zijn de volgende:

1° Oude Gracht :

Het domein vormt een duidelijke eenheid waarbinnen verschillende ensembles voorkomen.

- a) historische parkaanleg;
- b) grote weilanden met landschappelijk ingeplante boomgroepen;
- c) sterk vertakt hydrografisch netwerk van kanalen, vijvers en grachten;
- d) dreven en onverharde paden;
- e) poloveld;
- f) zeer lage bebouwingsdichtheid en aanwezigheid van landelijk en militair bouwkundig erfgoed en ook klein bouwkundig erfgoed:
 - 1) Kapellen, Oude Grachtlaan nr 7;
 - 2) Kapellen, Oude Grachtlaan nr 8;
 - 3) Kapellen, Oude Grachtlaan nr 9;
 - 4) Kapellen, Oude Grachtlaan nr 11;
 - 5) Kapellen, Oude Grachtlaan nr 13;
 - 6) Kapellen, Oude Grachtlaan nr 14;
 - 7) Kapellen, Oude Grachtlaan nrs 15-16;
 - 8) Kapellen, Hoogboomsteenweg nr 274. Klooster met vrije meisjesschool;
 - 9) Kapellen, Hoogboomsteenweg nr 280. Kleine hoeve uit XIX
 - 10) Kapellen, Hoogboomsteenweg nrs 282-284. Achterin gelegen en schuin ingeplant rechth. schoolgebouwtje
 - 11) Kapellen, Hoogboomsteenweg nrs 286-288. Gekoppelde woningen uit XIX

- 12) Kapellen, Hoogboomsteenweg nr 292. Monumentale poort met portierswoning uit XX
- 13) Kapellen, Hoogboomsteenweg nr 290 . Parochiekerk St. –Jozef
- 14) Brasschaat, Hoogboomsteenweg nr 150. Omhaagde hoeve horend bij het domein Eikelenberg
- 15) Brasschaat, Oude Gracht nrs 170-174. Z.g. "Proefstation". Hoevecomplex in cottagestijl van 1916
- 16) Brasschaat, Oude Gracht nr 178. Tgov. z.g. "Proefstation" gelegen hoeve in cottagestijl
- 17) Brasschaat, Hoogboomsteenweg nr 184. Boerenhuisje
- 18) Kapellen, toegangspoort Oude-Grachtlaan, stenen brug met ornamenten, botenhuis met exotisch wortelhout, bruggen met leuning in grillig hout, achzijdig neogotisch paviljoen, bunkers, restanten militair vliegveld op het poloveld, sluizensysteem op de grachten
- 19) Militair spoor;
- 20) Antitankgracht.

Art. 3. De aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 wordt weergegeven op het plan als bijlage.

Brussel,

13 SEP. 2011

Vlaams Minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS